

คำวินิจฉัย (พิตวา) จุฬาราชมนตรี ที่ 08/2554

เรื่อง แอลกอฮอล์ที่ใช้ในกระบวนการทำละลายหรือที่เรียกว่า Solvent

คำถาม : แอลกอฮอล์ที่ใช้ในกระบวนการทำละลายหรือที่เรียกว่า Solvent สามารถใช้ได้หรือไม่อย่างไร ?

คำวินิจฉัย

الحمد لله رب العالمين والصلاة والسلام على سيدنا محمد وعلى آله وصحابه أجمعين ... وبعد :

เอทิลแอลกอฮอล์หรือเอทานอลเป็นองค์ประกอบสำคัญของสุราเมรัยทุกประเภท ใช้ประโยชน์เป็นตัวทำละลายและอื่นๆ เมื่อดื่มเข้าไปทำให้มีอาการมึนเมา เมื่อเอทานอลเป็นองค์ประกอบสำคัญของสุราและเกิดขึ้นในกระบวนการผลิตสุราและของมึนเมา ข้อชี้ขาดของเอทานอลจึงเป็นผลมาจากข้อชี้ขาดในเรื่องสุรา ซึ่งนักวิชาการมีความเห็นต่างกันว่าสุราเป็นนะญิสหรือไม่ ฝ่ายอัล-ฮะนะฟีฮ์ อัล-มาลิกีย์ ปวงปราชญ์ในมัซฮับอัช-ชาฟีอีฮ์ และอัล-ฮัมบะลีฮ์ มีความเห็นว่า สุราเป็นนะญิส⁽¹⁾

ส่วนอิมามเราะเบียฮ์ อัล-ลัยษอบินู สะอัด และนักวิชาการบางท่านถ่ายถอดจากอัล-หะซัน อัล-บะเศาะรียฺ, อิมามอัล-มุฮะนีฮ์, อัช-ชาวากานียฺและอัศ-ศอนอานียฺ ฯลฯ มีความเห็นว่า สุราเป็นสิ่งที่สะอาด⁽²⁾

ทัศนะที่มีน้ำหนักในเรื่องนี้ คือทัศนะของนักวิชาการฝ่ายแรกที่ถือว่าสุราเป็นนะญิส ดังนั้นเอทิลแอลกอฮอล์หรือเอทานอลจึงถือเป็นนะญิส⁽³⁾

ในปัจจุบันแอลกอฮอล์ได้ถูกนำมาใช้ในด้านอุตสาหกรรม (โดยเฉพาะอุตสาหกรรมยา) เป็น

(1) อัดดุรุลมุคตัม : 5/289, อัล-ฮิตายะฮ์ ว่า นะตาอิญลัฮ์ฟัการ : 9/28, ฮาซียะฮ์ อัด-ดุซุกีฮ์ : 1/65, บิดายะตุล มุญตะฮิด : 1/76, เรวัวฎะฮ์ อัล-ญอลิบีน : 10/171, มุฮนะยีฮ์อัล-มุห์ตัจญ์ : 1/77, อัล-มุฮนะยีฮ์ : 10-241

(2) มุฮนะยีฮ์อัล-มุห์ตัจญ์ : 1/77, อะห์กามุล-กูรอาน : 2/656, อัล-ฮัยลุลญะรอโร; อัช-ชาวากานียฺ : 1/35, ตัฟซีร์ อัล-มะนาร์ : 7/48

(3) มะวาด นะญิสะฮ์ ฟิลเมาะซาอ์ วัด-ดะวาล์; อับดุลฟิตตาด์ มะห์มูด อิดริส : หน้า 61

วัตถุกันเสียให้กับสารบางชนิดและใช้เป็นตัวทำละลาย (Solvent) วัตถุที่มีสภาพเป็นไขมันบางชนิด และสารแขวนลอย อันเป็นภาวะที่อนุภาค ซึ่งมีขนาดจำกัดแผ่กระจายอยู่ในของเหลวหรือของแข็ง โดยไม่ละลายหรือสลายตัวรวมเป็นเนื้อเดียวกับของเหลวหรือของแข็งนั้น จึงนิยมใช้แอลกอฮอล์ เป็นตัวทำละลายสารแขวนลอยดังกล่าว ตลอดจนใช้เป็นตัวทำละลายสารสกัดที่ได้จากพืชบางชนิดที่เป็นส่วนผสมของตัวยามีฤทธิ์หรือสรรพคุณทางยา นอกจากนี้ยังมีการใช้แอลกอฮอล์ เพื่อทำละลายสารแขวนลอยที่ปรากฏในกระบวนการผลิตน้ำหอมและโคโลญจ์ เป็นต้น

อย่างไรก็ตาม นักวิชาการยังคงมีความเห็นต่างกันในการใช้เอทิลแอลกอฮอล์หรือเอทานอล เป็นส่วนผสมในผลิตภัณฑ์อาหารและยาว่า เป็นสิ่งที่อนุญาตหรือไม่ ซึ่งความเห็นต่างนี้เป็นผลมาจากข้อชี้ขาดว่า แอลกอฮอล์เป็นสิ่งที่สะอาดหรือเป็นนะญิส และในกรณีที่ว่าแอลกอฮอล์เป็นนะญิสนั้นมีสิ่งสะอาดอย่างอื่นที่มีคุณสมบัติในการทำละลายทดแทนการใช้แอลกอฮอล์หรือไม่ ตลอดจนการใช้แอลกอฮอล์ในลักษณะดังกล่าวเข้าข่ายว่าเป็นความจำเป็นชั้นอุกฤษฏ์หรือไม่

ดร.อนุวาะฟอา อับดุลอาคิร ระบุว่า “ไม่มีความจำเป็นในการใช้แอลกอฮอล์เพื่อเป็นตัวทำละลาย เพราะสามารถหาสิ่งอื่น เช่นการใช้น้ำเป็นตัวทำละลายได้ภายใต้สภาพและกระบวนการที่เหมาะสมทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคนิคในทางเภสัชกรรม⁽¹⁾ ในขณะที่ ดร.นะซีฮ์ กะมาลฮัมมัด มีความเห็นต่างในเรื่องนี้⁽²⁾

และที่ประชุมนิติศาสตร์การแพทย์ครั้งที่ 8 ขององค์กรอิสลามเพื่อวิทยาศาสตร์การแพทย์ ซึ่งจัดขึ้นที่ประเทศคูเวต ปี ค.ศ. 1995 มีแถลงการณ์ว่า : วัตถุแอลกอฮอล์ไม่ใช่นะญิสตามศาสนบัญญัติ ทั้งนี้ตั้งอยู่บนพื้นฐานของหลักการที่ยืนยันรับรองมาก่อนแล้วว่า หลักเดิมของสิ่งต่างๆ เป็นสิ่งที่สะอาด ไม่ว่าแอลกอฮอล์นั้นจะเป็นแอลกอฮอล์ล้วนๆ หรือถูกเจือจางด้วยน้ำ เนื่องจากให้น้ำหนักแก่คำกล่าวที่ว่า ความเป็นนะญิสของสุราและสิ่งนี้ออกฤทธิ์ทำให้มีนเมาอันเป็นไปในเชิงนามธรรม มิใช่เชิงรูปธรรม เพราะถือว่าสุราเป็นความสกปรกโสมมจากการกระทำของชัฏฏอนตามคำกล่าวนั้น จึงไม่ถือว่าเป็นบาปตามศาสนบัญญัติในการใช้แอลกอฮอล์ทางการแพทย์ เช่น เป็นสิ่งทำความสะอาดผิวหนัง บาดแผลและอุปกรณ์ต่างๆ ตลอดจนเป็นตัวฆ่าเชื้อโรค หรือการใช้น้ำหอม หรือโคโลญจ์ ซึ่งแอลกอฮอล์จะถูกใช้เป็นตัวทำละลาย (Solvent) วัตถุเครื่องหอมที่เป็นสารแขวนลอย และสิ่งดังกล่าวมีลักษณะที่แตกต่างจากสุรา⁽³⁾

(1) มับหัชอิฮ์ลามียี เฮาละ อัล-อิสติฆนาฮ์ อะนิลมุหรัเราะมาต วัน-นะญาฮาด์ ฟิตตะวารีวัล-ฆะชะฮาฮ์ : หน้า 6-10

(2) อัล-อัดิยยะฮ์ อัล-มุชตะมิละฮ์ อะลา อัล-เกาะฮูลาด วัลมุคอดดิรอต, บทวิจัยในวารสาร อัล-มััจญ์มะฮ์ อัล-ฟิกฮีย อัล-อิสลามียี (อีร-รอบิฎเราะห์) : เล่มที่ 2 หน้า 224-227

(3) อ้างจากอะฮ์มัด ว่า นูหุส อัล-เดาเราะฮ์ อัล-สาดิสะฮ์ อะชะเราะฮ์ ลิลมััจญ์มะฮ์ อัล-ฟิกฮีย อัล-อิสลามียี ฟิ มัักกะฮ์อัล-มุกรเราะมะฮ์ ค.ศ. 2002 : 2/225-226

และในแถลงการณ์ข้อที่สองจากที่ประชุมเดียวกันระบุว่า : บรรดาวัตถุจำพวกอาหารซึ่งมีการใช้แอลกอฮอล์ในสัดส่วนเพียงเล็กน้อยในกระบวนการผลิตเพื่อทำละลายสารแขวนลอยบางชนิด ซึ่งจะไม่ละลายในน้ำไม่ว่าจะเป็นสารแต่งสี วัตถุกันเสียและอื่นๆ อนุญาตให้รับประทานหรือบริโภคได้ เนื่องจากเป็นสิ่งหลีกเลี่ยงได้ยาก และเนื่องจากแอลกอฮอล์ส่วนใหญ่ที่ถูกเติมเข้าไปนั้นได้ระเหยไปในระหว่างกระบวนการประกอบอาหาร” (1)

ดร.นะซีร์กะมีอัลฮัมมัด อาจารย์ภาควิชานิติศาสตร์อิสลาม คณะอัส-ซารีอะฮ์ มหาวิทยาลัยอุมมุลกุรออ มีความเห็นว่า อนุญาตให้ใช้ยาที่มีส่วนผสมของแอลกอฮอล์เพียงเล็กน้อยได้ โดยมีเป้าหมายเพื่อใช้ในการรักษาโดยไม่ต้องอิงกับเงื่อนไขที่ว่าด้วยความจำเป็นขั้นฉุกเฉิน เมื่อปรากฏว่าแอลกอฮอล์นั้นได้สลายเข้าไปในตัวยาแล้ว โดยไม่เหลือสี กลิ่นและรสตามหลักทฤษฎีทางนิติศาสตร์ที่ว่าด้วยการเสื่อมสภาพ และถ้าหากแอลกอฮอล์ยังไม่สลายเข้าไปในตัวยา ก็อนุญาตตามมัซฮับของอูซมะนียะห์และอับยูซุฟ เพราะแอลกอฮอล์ในปัจจุบันไม่ได้มีการผลิตหรือสังเคราะห์มาจากองุ่นและอินทผลัม (2)

พิจารณาแล้ว จึงวินิจฉัยว่า แอลกอฮอล์ชนิดเอทานอลที่เป็นตัวทำละลาย (Solvent) เป็นสิ่งที่สามารถใช้ได้ แต่มีเงื่อนไขว่าเปอร์เซ็นต์ของแอลกอฮอล์ที่ใช้เป็นตัวทำละลายนั้นต้องสลายตัวหรือมีการระเหยโดยส่วนใหญ่ในขั้นตอนของการผลิตหรือการประกอบอาหาร โดยมีเปอร์เซ็นต์เหลืออยู่น้อยมาก ทั้งนี้จำต้องแยกระหว่างการวินิจฉัยชนิดเอทานอลกับการรับรองฮาลาลว่าเป็นคนละกรณีกัน เพราะการอนุมัติให้ใช้ผลิตภัณฑ์ดังกล่าวเป็นการให้นำหนักแก่ทัศนะที่นักวิชาการมีความเห็นต่างกัน ส่วนการรับรองฮาลาลนั้นเป็นสิ่งที่ต้องชัดเจนและเด็ดขาด กอปรกับมีผลิตภัณฑ์ที่ปลอดแอลกอฮอล์และไม่มีการใช้แอลกอฮอล์ในกระบวนการทำละลายประเภทอื่นๆ ในปัจจุบัน ซึ่งสมควรรับรองฮาลาลมากกว่า ดังนั้น ฝ่ายกิจการฮาลาลขององค์กรที่มีหน้าที่รับผิดชอบจึงต้องกำหนดกรอบและเงื่อนไขในการรับรองฮาลาลแก่ผลิตภัณฑ์ต่างๆ ให้ชัดเจน กระบวนการผลิตจากวัตถุดิบที่สะอาดนั้นมีจำนวนน้อยมาก

والله اعلم بالصواب

อาคิส พัทธ์กุ่มพล

จุฬาราชมนตรี

(1) มะวาด นะฎิยะฮ์ ฟิลเมาะซาร์ วัต-ตะวาล์ : หน้า 70

(2) อะฮ์มัด ว่า บุษ อัด-เดาะเราะฮ์ อัลสาดิสะฮ์ อะชะเราะฮ์ ลิลมัญมะฮ์ อัล-ฟิเคฮีย์ อัล-อิสลามีย์ ฟิ มักะฮ์ อัล-มุฏเราะมะฮ์ (2002) : 2/228